

Výskumná štúdia NBS 2/2023

Vplyv TLTRO III na slovenský bankový sektor

Juraj Falath, Alena Kiššová, Adriana Lojschová

© Národná banka Slovenska 2023
research@nbs.sk

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke NBS
<https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-vyskumu>

Prezentované názory a výsledky v tejto štúdii sú názormi autora a nevyjadrujú
oficiálne stanovisko Národnej banky Slovenska.

Práca neprešla jazykovou úpravou.

Krátke časti textu, nie viac ako dva odseky, môžu byť citované bez predchádzajúceho
súhlasu autorov, pokiaľ bude úplne uvedený zdroj.

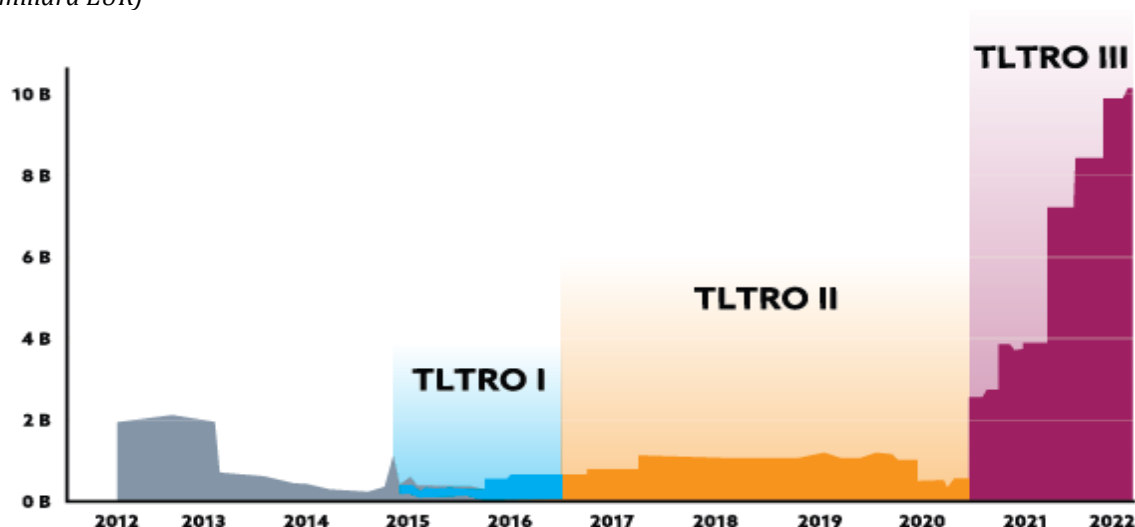
Netechnické zhrnutie

Cielené dlhodobé refinančné operácie III (TLTRO III) sú neštandardným nástrojom menovej politiky, pomocou ktorého ECB poskytuje komerčným bankám možnosť získať dlhodobé úvery s výhodnými podmienkami. Vytvára priaznivé podmienky financovania bánk s cieľom podporiť úverovanie podnikov a domácností. Táto štúdia hodnotí zapojenie sa slovenských bánk do operácií TLTRO III a jeho možný vplyv na úverový trh.

Pandémia koronavírusu a s tým súvisiace opatrenia, ktoré zaviedli jednotlivé európske krajiny, mali vážne hospodárske a finančné dôsledky. Turbulencie na finančných trhoch spôsobili zvýšené náklady financovania firiem, čím sa sprísnilo finančné podmienky. S cieľom podporiť úverovanie ekonomiky, pristúpila ECB ku zmene podmienok TLTRO III. Ide o doposiaľ najvýhodnejšiu sériu, umožňujúcu bankám požičať si pri splnení daných podmienok za sadzbu až -1%. Je to o 0,5 percentuálneho bodu menej ako bola aktuálna hodnota sadzby jednodňových sterilizačných operácií ECB, za ktorú si banky v tom období mohli uložiť svoju prebytočnú likviditu v ECB.

Doteraz ECB spustila tri série operácií TLTRO, pričom prvýkrát boli použité v roku 2014. V našej analýze sme sa zamerali na tretiu sériu, zavedenú v roku 2019. Obsahovala až 10 operácií s kvartálnou frekvenciou a so splatnosťou 3 roky, zatiaľ čo druhá séria mala 4 operácie v kvartálnej frekvencii a so splatnosťou 4 roky. Kým programy TLTRO I a II boli z hľadiska rozsahu skôr mierne, využitie TLTRO III slovenskými bankami bolo masívne (10 miliárd EUR, **graf 1**). Informácie z dotazníka o ponuke a dopyte na trhu úverov (Bank Lending Survey z júna 2021) naznačujú, že účasť na operáciách TLTRO III mohla čiastočne prispieť k rastu úverov. Banky sa zároveň vyjadrili, že ich motivácia zúčastniť sa na tretej sérii TLTRO bola okrem výhodných podmienok aj z preventívnych dôvodov (napr. predchádzanie súčasným alebo budúcim ťažkostiam s financovaním) a regulačných dôvodov (napr. splnenie regulačných požiadaviek).

Graf 1: Refinančné operácie na Slovensku
(miliárd EUR)

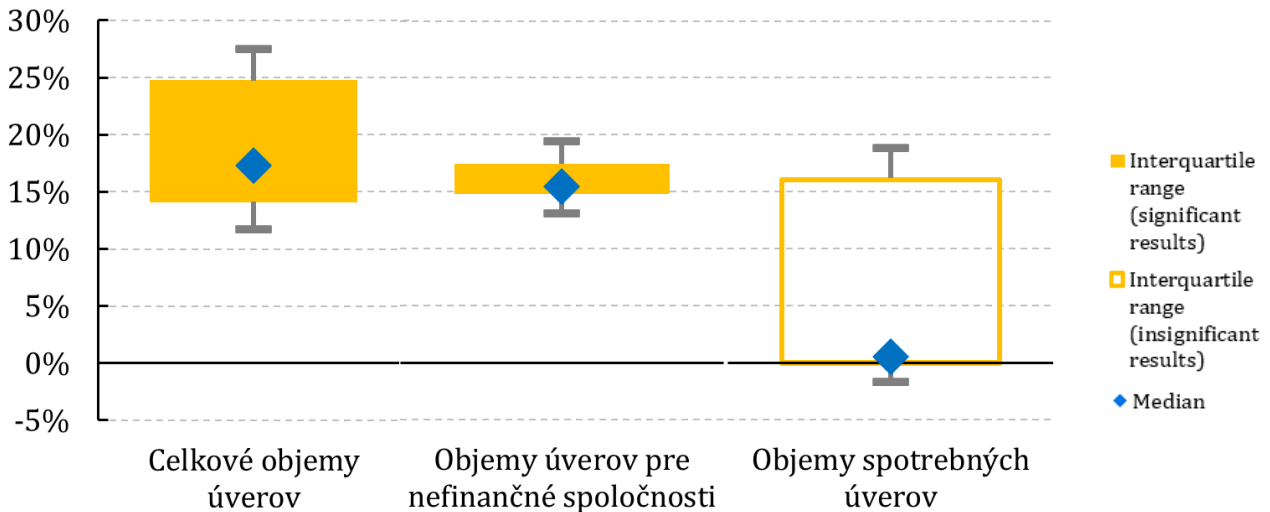

Zdroj: NBS.

V tejto analýze skúmame, či slovenské banky využili likviditu získanú z operácií TLTRO III na zvýšenie objemu úverov a/alebo zníženie úrokových sadzieb. Použitá je difference-in-difference metodológia, ktorá porovnáva vplyv opatrenia na dve skupiny v dvoch rôznych časových obdobiach. V našom prípade ide o skupinu bánk, ktoré sa daného TLTRO zúčastnili a kontrolnú skupinu bánk, ktoré sa nezúčastnili. Na tento účel používame unikátny súbor údajov na individuálnej bankovej úrovni s mesačnou frekvenciou pokrývajúci obdobie od januára 2012 do decembra 2021. Okrem zmien v poskytovaní úverov skúmame aj ďalšie možné využitie tejto likvidity, napríklad či banky využili program na zlepšenie svojej ziskovosti.

Naša analýza má dve hlavné zistenia. Po prvé, účasť bánk v TLTRO III bola spojená s nárastom ponuky úverov v priemere o 17 % v porovnaní s bankami, ktoré neparticipovali (**graf 2**, prvý panel). Zistujeme tiež pozitívny a štatisticky významný vplyv na objemy úverov firmám.

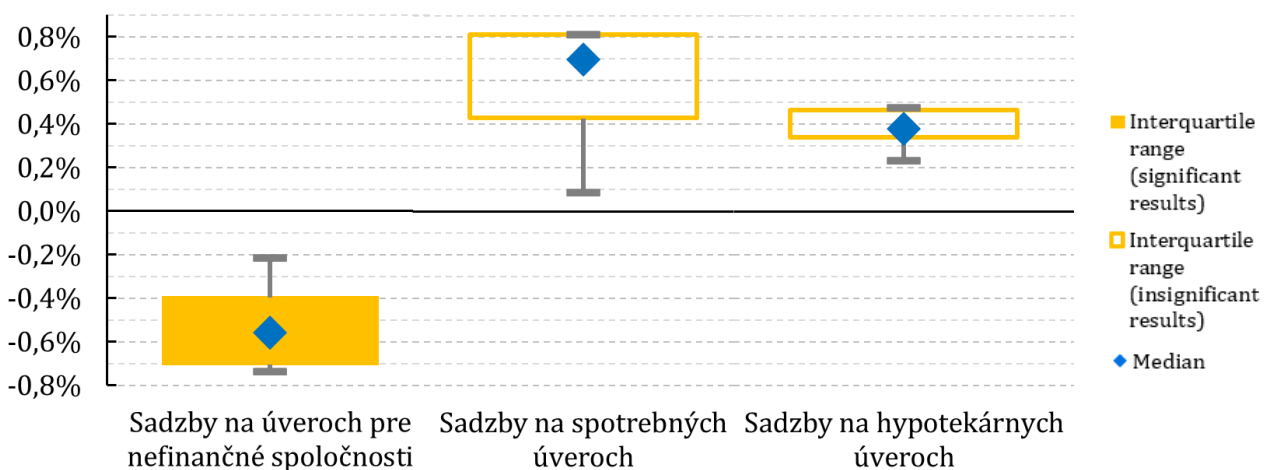
Graf 2: Rozsah odhadovaných koeficientov pre objemy úverov

Zdroj: Výpočty autorov. Poznámky: NFC – nefinančné spoločnosti (firmy) a HC – spotrebiteľské úvery domácnostiam.

Po druhé, odhadujeme, že banky, ktoré sa zúčastnili na operáciách, znížili svoje úrokové sadzby pre nefinančné spoločnosti (firmy) približne o 0,6 % v porovnaní s ostatnými bankami (graf 3, prvý panel). Tieto zistenia naznačujú, že TLTRO III splnili účel, na ktorý boli navrhnuté, a to podporiť komerčné banky v poskytovaní úverov firmám. Okrem toho pozorujeme náznaky, že banky zlepšili svoju ziskovosť držbou lacnej likvidity na svojich vkladových účtoch či zvyšovaním držby dlhopisov.

Graf 3: Rozsah odhadovaných koeficientov pre úrokové sadzby

Zdroj: Výpočty autorov. Poznámky: NFC – nefinančné spoločnosti (firmy), HP- úvery na bývanie, HC – spotrebiteľské úvery domácnostiam.